

Спільна заява

міських, селищних, сільських голів, голів об'єднаних територіальних громад та експертів з питань децентралізації влади і місцевого самоврядування

Ми, підписанти цієї заяви, представляючи органи місцевого самоврядування та організації, що працюють у сфері децентралізації та місцевого розвитку, а також незалежні експерти,

маючи на меті привернути увагу Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, послів країн великої сімки в Україні, представників ЄС в Україні та інших міжнародних інституцій, а також широкої громадськості до загроз для місцевого самоврядування і демократії в цілому, які містяться в проекті Закону «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» №2598, внесеному 13 грудня 2019 року Президентом України як першочерговий,

висловлюємо стурбованість з приводу закритості процесу підготовки цього законопроекту (без участі представників органів місцевого самоврядування, їх асоціацій, організацій громадянського суспільства та широкого кола експертів) та **закликаємо**:

- не допустити поспішного голосування за законопроект №2598;
- провести широкі дискусії та професійні консультації для напрацювання спільних пропозицій до проекту конституційних змін щодо децентралізації з урахуванням думки лідерів місцевого самоврядування та експертів.

Для повноцінного завершення реформи з децентралізації влади та формування повсюдного спроможного місцевого самоврядування в Україні давно назріла потреба у конституційних змінах. Велика кількість положень Європейської хартії місцевого самоврядування також багато років очікують на належну імплементацію в законодавство України.

Але запропоновані законопроектом №2598 зміни, порівняно з чинною Конституцією України, містять ознаки централізації влади, звужують статус органів місцевого самоврядування та надмірно розширюють контрольні повноваження держави в особі префектів та Президента. Стислий аналіз * загроз для місцевої демократії додається до цього звернення.

Звертаємося до Президента України Володимира Зеленського з проханням ініціювати створення відкритого майданчика, де всі зацікавлені сторони зможуть висловити аргументовані позиції з метою спільного доопрацювання проекту змін до Конституції щодо децентралізації та приведення його у відповідність до демократичних цінностей, які ми усі поділяємо.

P.S. Дана публічна заява є відкритою. Всі охочі діячі місцевого самоврядування, депутати, експерти, громадськість та науковці, які її

розділяють, можуть приєднатися до підписантів надіславши відповідне звернення на електронну пошту - zakryta_reforma@ukr.net.

* - додаток зі стислим аналізом ви знайдете під підписами до цієї заяви.

З повагою та сподіванням на взаєморозуміння,

1. *Анатолій Бондаренко, Черкаський міський голова;*
2. *Анатолій Кушнір, голова Маківської сільської об'єднаної територіальної громади, Хмельницька область, Голова Палати селищних та сільських громад та їх об'єднань Асоціації міст України;*
3. *Анатолій Федорук, голова Бучанської міської об'єднаної територіальної громади, Київська область;*
4. *Анатолій Федорчук, Бориспільський міський голова, Київська область;*
5. *Андрій Садовий, Львівський міський голова;*
6. *Андрій Странніков, директор Інституту Політичної Освіти;*
7. *Андрій Шекета, Інститут Центральноєвропейської стратегії;*
8. *Богдан Андріїв, Ужгородський міський голова;*
9. *Борис Філатов, Дніпровський міський голова;*
10. *Вадим Бойченко, Маріупольський міський голова;*
11. *Вадим Гаєв, голова Новопсковської селищної об'єднаної територіальної громади, Луганська область;*
12. *Василь Муравель, Новояворівський міський голова, Львівська область;*
13. *Василь Равлик, голова Сокирянської об'єднаної міської територіальної громади, Чернівецька область;*
14. *Василь Сидор, голова Славутської міської об'єднаної територіальної громади, Хмельницька область;*
15. *Віталій Кличко, Голова Асоціації міст України, Київський міський голова;*
16. *Віталій Малецький, Кременчуцький міський голова, Полтавська міська рада;*
17. *Володимир Буряк, Запорізький міський голова;*
18. *Володимир Коваленко, голова Новокаховської міської об'єднаної територіальної громади, Херсонська область;*
19. *Володимир Миколаєнко, Херсонський міський голова;*
20. *Володимир Прокопів, секретар Київської міської ради, Голова делегації України в Конгресі місцевих та регіональних влад Ради Європи;*
21. *Володимир Плетюк, голова Шумської об'єднаної міської територіальної громади, Тернопільська область;*
22. *Володимир Феськов, експерт Інституту Політичної Освіти;*
23. *Володимир Шматько, Чортківський міський голова, Тернопільська область;*
24. *Галина Мінаєва, Чугуєвський міський голова, Харківська область;*
25. *Григорій Пустовіт, виконуючий обов'язки Луцького міського голови – Секретар міської ради;*
26. *Іван Лопушинський, професор, почесний громадянин міста Херсон;*
27. *Любомир Грицак, керівник програми "Місцеве самоврядування. Крок до ефективності?";*
28. *Людмила Дромашко, Первомайський міський голова, Миколаївська область;*
29. *Микола Силенко, експерт з питань децентралізації, кандидат економічних наук;*

30. Михайло Бухтіяров, голова Біляївської міської об'єднаної територіальної громади, Одеська область;
31. Михайло Сімашкевич, Кам'янець-Подільський міський голова, Хмельницька область;
32. Михайло Шелеп, консультант з питань децентралізації та локальної демократії;
33. Наталія Даньковська, експертка з питань місцевого самоврядування та реформи адміністративно-територіального устрою;
34. Олександр Корінний, Голова правління Всеукраїнської Асоціації Об'єднаних Територіальних Громад, Новоукраїнський міський голова;
35. Олександр Симчишин, Хмельницький міський голова;
36. Олександр Слобожан, Виконавчий директор Асоціації міст України, кандидат наук з державного управління;
37. Олександр Солонтай, експерт з політики;
38. Олександр Шамота, виконуючий обов'язки Полтавського міського голови – Секретар міської ради;
39. Олена Сас, експертка з питань комунікації реформи місцевого самоврядування та адміністративно-територіальної організації влади;
40. Ольга Омельчук, експерт з питань місцевого розвитку;
41. Руслан Марцінків, Івано-Франківський міський голова;
42. Руслан Рохов, експерт з питань децентралізації, місцевого розвитку та самоврядування, засновник та керівник Школи Мерів;
43. Сергій Гончар, експерт з питань децентралізації та місцевого самоврядування;
Сергій Лобойко, Голова Центру розвитку інновацій, головний експерт групи
44. "Е-демократія" Коаліції РПР;
45. Сергій Моргунов, Вінницький міський голова (об'єднана територіальна громада);
46. Сергій Надал, Тернопільський міський голова (об'єднана територіальна громада);
47. Сергій Романович, експерт з питань децентралізації та місцевого самоврядування;
48. Сергій Соломаха, Миргородський міський голова, Полтавська область;
49. Сергій Сухомлін, Житомирський міський голова (об'єднана територіальна громада);
50. Сергій Яцковський, експерт з питань децентралізації та регіонального розвитку;
51. Степан Цапюк, Олександрійський міський голова, Кіровоградська область;
52. Тарас Случик, експерт Інституту Політичної Освіти;
53. Тетяна Кухарська, виконавчий директор Житомирського Регіонального відділення Асоціації міст України;
54. Юлія Шмигальова, виконавчий директор ГО «Український кризовий медіа-центр»;
55. Юрій Бова, голова Тростянецької міської об'єднаної територіальної громади, Сумська область;

19 грудня 2019 року

Додаток до публічної заяви міських голів та експертів з питань децентралізації влади та місцевого самоврядування

Стислий аналіз загроз

13 грудня 2019 року в Президент України вніс як першочерговий проект Закону «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» №2598.

Усі підписанти публічного звернення стурбовані закритістю процесу підготовки законопроекту (без участі представників органів місцевого самоврядування, їх асоціацій, профільних експертів та громадянського суспільства) та його невідповідністю Європейській хартії місцевого самоврядування.

Підписанти заяви наголошують на критичних для місцевого самоврядування і суспільства положеннях проекту:

Префекти: старий зміст та більше втручання

Префекти - це спадкоємці місцевих держадміністрацій (формування, підпорядкування, окремі функції) та прокуратури, яка до реформування здійснювала загальний нагляд за ОМС і мала право зупиняти їх акти щодо як власних, так і делегованих повноважень.

Увага!

Передбачається суттєве нарощування інструментів державного втручання в усіх галузях муніципального життя.

Порушення положень Хартії, яка вимагає визначення чітких випадків державного нагляду та адекватності заходів адміністративного впливу.

Результат

Загроза для місцевої демократії: префект втручається у власні справи місцевого самоврядування; Президент отримує право зупиняти повноваження місцевих рад та голів громад.

Скорочення терміну повноважень місцевих обранців - порушення рівності форм народовладдя

Необґрунтоване зменшення до 4 років (зараз 5) терміну повноважень місцевих рад та голів громад, хоча повноваження Президента та Парламенту залишаються на 5 років.

Результат

На національному рівні виборні особи отримують більше часу для реалізації своїх завдань та програм, ніж голови громад та місцеві депутати.

Київ та Севастополь втрачають спеціальний статус

Міста державного значення стають звичайними громадами, що входять до складу відповідного округу та області або, відповідно, АР Крим. Лише для міста Києва передбачено окремі столичні функції.

Результат

Не зрозуміло, куди ці міста відносяться територіально (не визначено у перехідних положеннях). Необґрунтоване пониження статусу цих міст.

Включення великих громад (міст обласного значення) до складу округів

Усі міста входять до складу громад, громади - до округів, округи - до областей. Необґрунтоване пониження статусу міст обласного значення.

Результат

Диспропорції та суперечності при формуванні рад округів через значні відмінності у чисельності населення громад, що увійдуть до їх складу.

Плутанина з терміном «громада».

Громада одночасно - це і жителі однієї місцевої спільноти, і адміністративна територія.

Громади визнаються юридичними особами, що суперечить засадам цивільного права.

Відповідно до ч. 1 ст. 5, ст. 69 Конституції України: громади діють як складові народу України через вибори, референдуми, інші форми прямої демократії. З переважної більшості питань громади реалізують свої інтереси через відповідні органи місцевого самоврядування, які і є юридичними особами у звичайному розумінні.

Результат

Значне ускладнення юридичних аспектів діяльності органів місцевого самоврядування.

Загроза необґрунтованого перегляду складу громад, округів, областей та їх статусу

Держава залишає за собою можливість у будь-який час переглянути склад громади, округу, області.

Результат

Створюється можливість «перезапустити» будь-яку раду («обнулити»

обраних її голову, депутатів). Очевидно, що декларативна норма про необхідність врахування думки відповідних громад цьому не завадить.

Нові голови громад залишилися без визначених повноважень

Взагалі не вказані повноваження голів нових громад.

Результат

Законом можна значно «послабити» голів, позбавивши їх права головування на засіданнях місцевих рад та керівництва виконавчим органом ради.

Не передбачено децентралізацію повноважень та ресурсів

Перелік повноважень місцевого самоврядування, гарантії його фінансової та майнової автономії визначено, як у чинній Конституції, а округів і областей – не визначено взагалі. Тобто, ні про яку децентралізацію влади не йдеться.

Результат

Законами повноваження та ресурси місцевого самоврядування можна легко централізувати і знівелювати усі досягнення децентралізаційної реформи.

Підписанти публічної заяви виступають за доопрацювання проекту змін до Конституції щодо децентралізації влади з широким залученням органів місцевого самоврядування, їх асоціацій, профільних експертів та представників громадянського суспільства.

Ми, зі свого боку, висловлюємо готовність долучитися до цієї роботи і зробити все від нас залежне, аби гармонізувати проект змін та привести його в відповідність з положеннями Європейської хартії місцевого самоврядування.

В іншому випадку, під егідою децентралізації Україна ризикує отримати посилену владну вертикаль старого зразка замість європейських інституцій місцевої демократії.